

Izhaja

vsak četrtek z datumom
prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankirajo in pošiljajo uredništvu lista „Mir“ v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.
Osební pogovor od 11. do 12. ure
predpoldne in od 3. do 4. ure
popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

Dopisom je treba za odgovor priložiti pošto znamko.

Nefrankovani dopisi se ne sprejmejo.

MIR

Glasiló koroških Slovencev

Velja

za Avstro-Ogrsko . . . K 6.—
» Nemčijo . . . » 7.50
» ostalo inozemstvo . . » 9.—
za celo leto.

Naročnina naj se plačuje vnaprej.
Posamezna številka velja 16 h.

Za oglasila se plačuje po 10 h, med besed. in po 20 h za 1 cm² vsakokrat; minimum 24 cm². — Za poslano se plačuje po 15 h, za parte, zahvale in izjave po 20 h za 1 cm². — Za male oglase se plačuje po 4 h, debelo tiskano 6 h za besedo vsakokrat; minimum 40 h. Za izvestilo pri upravnistvu 40 h posebej. Vprašanjem je za odgovor priložiti znamko.

Denar naj se pošilja na naslov:
Upravištvó lista „Mir“ v Celovcu,
Vetrinjsko obmestje št. 26.
Poštnohranilnični račun št. 96.232.

Leto XXXVII.

Celovec, 1. marca 1918.

Št. 9.

Jugoslovanski klub koroškim Slovencev.

Dunaj, 27. svečana.

Slovenski Korošci, brez strahu v boj za našo deklaracijo, ki stoji na popolnoma zakoniti podlagi. Vsako oviranje takoj naznanite!

Jugoslovanski klub:
Dr. Korošec.

Jugoslavija in Nemci.

(Dopis.)

Kakor drvi hudournik bobneče raz planjavo, tako se razlega v jugoslovanskih deželah z nezadržljivo duševno silo in močjo klic po združenju vseh Slovencev, Hrvatov in Srbov naše monarhije v eno samostojno upravno celoto pod žezlom Habsburžanov, klic po ustanovitvi Jugoslavije. Ta pojav sicer ni nov; a odločnost in vztrajnost, s katero se ta klic danes po vseh naših jugoslovanskih pokrajinah, občinah, družinah, stanovih in zasebnikih udejstvuje in razširja, ta pojav je nov, naraven, času primeren in na vse strani upravičen. In slep ali pa hudoben je tisti, ki se tej ognjeni sili protivi ali jo celo skuša zavirati in ustavljati. Vsak nasprotnik jugoslovanske ideje podpisuje svojo smrtno obsodbo! Združenje vseh Jugoslovancev v eno samostojno državno-upravno celoto pod Habsburžani je edino trajno učinkujoče zdravilo za našo monarhijo in glavni pripomoček onemogočenja novih, še strašnejših vojsk kot je sedanja. Zgodovina bo pričala, da so tudi naše južne dežele spadale v okvir glavnih grehov sedanje morije ljudskih mas. Človek bi torej mislil, da tako upravičeno, naravno in v interesu ozdravitve in mirnega razvoja naše monarhije ležeče stremljenje, da naša zahteva po združenju vseh Jugoslovancev ne more imeti resnih pomislov in nasprotnikov od nobene strani. A med pšenico se nahaja tudi ljulika in med jagodami se vijejo in skrivajo strupene kače. Proti jugoslovanski ideji, proti naši zahtevi po združenju in prostosti se oglašajo krdelo modernih farizejev in pismarjev, kateri iščejo krive priče proti njej, jo obrekujejo, zaničujejo in s prirojeno jim hinav-

ščino pred oblastniki obtožujejo, kujejo za njo žreblje, tešejo križ, in ko bi bila naša zahteva po združenju vseh Jugoslovancev vidna oseba, bi ji bila smrt zagotovljena.

Farizeje in pismarje naše krvi pustim v „talonu“, ker s takimi „taroki“ je vsaka igra gotovo izgubljena. Bog takih ljudi je sebičnost. Slepí slikarji so, ki slikajo ljudem svoje vrste vruga na steno in spadajo v vrsto nenasitljivih duš, kakor so naši Nemci. Nasprotniki so vsega, kar ni nemško. Zatiranje, omalovaževanje in zaničevanje vsega, kar ni njihovo ali kar ne služi brezpogojno le nemškemu gospodstvu in nemški pohlepnosti — to je njihova nemška kultura. Menda ni ljudi na svetu, kateri bi imeli tako strastno in enostransko razvito narodnost in nestrpnost, kakor jo imajo naši Nemci. In kljub temu jih navdaja neka negotovost, nek trepet, nek strah pred vsem, kar ni po njihovem okusu. Vogt piše v svoji svetovni zgodovini, da tisti, ki svoje oblasti in svoje lasti ni pridobil poštenim potom, vedno živi v strahu, da bi oboje izgubil. Nekaj sličnega mora biti pri Nemcih, sicer bi nikakor ne mogli biti proti naši deklaraciji, proti združenju Jugoslovancev pod habsburško dinastijo. Tako pa vidimo, da so se zbrale vse nemške stranke kakor razkačeni sršeni v svojem brlogu, in vse, brez razlike strank, so proti nji. Diogen bi bil kdor bi iskal med Nemci naših prijateljev. Versko — posebno pa katoliško prepričanje med Nemci je premnogokrat bilo le pretveza, kadar je šlo za razširjanje njihove oblasti.

In danes? Kje je katoliško prepričanje nemških krščanskih socialcev? Dejanja njihovih voditeljev so bolj obsodbe vredna, kot izbruhi vse-nemške strasti, in resolucija, ki so jo sklenili po časniških poročilih nemški krščanski socialci na Štajerskem, nam je nov dokaz neutemeljenega strahu za obstoj habsburške monarhije in prozoren plašč, v katerega se zavijajo politična kratkovidnost, hinavščina in nemškonaodni pohlep. Naša deklaracija nam obeta prostost, in zoper našo prostost so vse nemške stranke vsak čas — bodisi potem v katerikoli obleki. Zato na delo za Jugoslavijo! Naša usoda je v naših rokah!

Državni zbor.

Seidlerjeva vlada ima obupno stališče. Vladno postopanje na celem jugu, predvsem pa na Koroškem je tako, da bi Jugoslovanski klub ne mogel glasovati za državni proračun pod nobenim pogojem, tudi ko bi ne zahteval za pogoj, da se vlada izjavi za deklaracijo. Poljaki so besni in se čutijo od vlade v holmskem vprašanju prevarane. Še nikdar, kar so v dunajskem parlamentu; Poljaki niso tako ostro govorili. Vlado bodo kolikortoliko rešili iz blata socialni demokrati. Sklenili so glasovati za § 1 vladne predloge, ki vlado pooblašča za pobiranje davkov in za normalne državne stroške; sklenili so pa glasovati proti §§ 2 in 3, torej proti vojnim kreditom; pri tretjem branju začasnega proračuna bodo za predlogo glasovali le, ako bo vlada izločila §§ 2 in 3. To je kilava rešitev za vlado, in če bi vlada imela malo ustavnega čuta, bi podala zopet demisijo.

Pri prvem branju proračunskega provizorija sta govorila v seji poslanske zbornice dne 21. II. kot zastopnika Jugoslovanskega kluba dr. Tresić in dr. Pogačnik. Njuna govora sta vzbujala splošno pozornost. Med govorom dr. Pogačnika je prišlo do velikih spopadov z nemškimi radikali, ki bi radi parlament razgnali. Govoril je tudi koroški poslanec Pirker, ki je branil koroško nemštvo in zaklical ob koncu govora neiskreno frazo: „Koroška Korošcem!“

Dr. Pogačnik:

Slovani občudujemo organizacijsko silo Nemčije, sovražimo pa pohlepnost in gospodoželjnost nemškega naroda in obžalujemo, da je postala Avstrija med vojno suženj Nemčije. (Zivahno pritrdjevanje pri Slovanih, razburjeni protiklici pri Nemcih.) Nemci očitajo Slovanom, in tudi iz govora ministrskega predsednika se to sliši, kakor da bi bili Nemci oni, ki so rešili Avstrijo sovražnika.

Lepi avstrijski patrijotje

ste, gospodje, kadar gre za — Nemčijo. Mi branimo Avstrijo, vi se bijete pa za Nemčijo. Vprašam vas, gospodje patrijotje: Kdo pa je leta 1914. prepredil, da niso ruski kozaki vkorakali v Bero-

Podlistek.

Blažena Liharda, koroška svetnica.

(Dalje.)

Omožena je bila z Alboinom (Alpuin), ki je bil h krati grof celjski in mejni grof koroški. Bila je Liharda vzor globokoverne, zveste žene in požrtvovalne matere. — Svojemu možu je podarila 5 otrok, ki jih je, kot bomo videli, izvrstno vzgojila. Nekoč je moral grof Alboin ostaviti svoj dom za nekaj časa in je izročil svoj grad, svojo soprogo in svoje otroke v začasno varstvo lastnemu bratu, ki mu je bilo ime Pero. Toda glej! slabšega varuha ni mogel dobiti! Kajti Pero je porabil odsotnost svojega brata v svoje slabe namene. Začel je zalezovati soprogo svojega brata, blago Lihardo, ter jo je skušal na vse mogoče načine zapeljati h prešuštvovanju. Toda zdaj, v izkušnjavah in v boju, se je izkazala zvestoba in čista ljubezen Liharde do svojega soproga šele prav kot zlato! — Zavrnila je pohotneža z vso odločnostjo ter se je s svojo zvesto služabnico Dorotejo in s svojimi otroki odtegnila popolnoma zunanjemu svetu! V neprestani molitvi je iskala tolažbe in moči v tej sili in čakala z velikim koprnjenjem, da se povrne soprog.

Pero pa, osramočen in zavrtnjen, se je začel bati svojega brata, ki bo gotovo izvedel za njegove naklepe. V svoji črni duši si je zato izmislil isto, kar je nekdanj učinila Putifarjeva žena proti nedolžnemu Jožefu: sklenil je očrniti Lihardo pri Alboinu in jo dolžiti nezvestobe!

Pridobil je za sé neko nizkotno deklo, Lupo po imenu, ki naj bi zastrepila srce Alboina s sumom o nezvestobi žene. —

Le predobro se mu je posrečil peklenski načrt.

Vrne se grof s svojim spremstvom ter prijezdi po obronkih Osojnice proti gradu. Nasproti mu pride navidezno kot po naključju dekla Lupa, vsa v solzah in glasno ihteča! Nehote zarohni grof: „Kaj se vendar dekla tako dere!“ — „O! gospod grof! Kaj bi se ne jokala! Gospa Liharda me je pustila neusmiljeno pretepesti, samo zato, ker sem pri nekem hlapcu malce postala in se ž njim nekoliko razgovarjala! A ona sama ravno v tem ni prav nič boljša! Včeraj zvečer je prišel radiški grof in morda je še v gradu!“ Tako je javkala in lagala Lupa.

„Gorje tebi, ako se lažeš,“ zarohni grof, skrajno razjarjen! — „Pri tej priči naj okamenim, če se lažem,“ se roti Lupa.

V divjem besu se zažene Alboin proti gradu! Ne gleda na desno ali na levo! Skoči s konja in zdirja gor po stopnicah, da jih skoro razbije! Toda zdajci postoji. — Po prstih stopa tiho proti sobi soproge ter ustavi ušesa. — Zdi se mu, kot bi slišal v sobi pritajeno šepetanje. Toda soba je zaprta, ne more vstopiti. Ves vazkačen zakriči, da naj se vrata takoj odpahnejo. Toda njegova strast se ne da brzdati: vlomi vrata s silo. V tem hipu pa vidi, da se zaprejo vrata sosedne čumnate! To je grofa docela prepričalo o krivdi žene: češ zapeljivec beži. Obvladala ga je samo še strastna želja: maščevati se na najkrutejši način! — Vidi odprto veliko lino: tam doli je strašno brezno

in deroča Drava. Popade torej svojo prej toliko ljubljeno soprogo, jo vlače za lase, jo pretepa in končno jo vrže z vso silo skoz lino dol v globoki prepad. Ob bolestem vzkliku Liharde „Jezus, Marija!“ skoči iz čumnate Doroteja, da bi zadržala Alboina od njegovega strašnega čina. A Alboin, misleč, da je dajala njegovi soprogi potuho, zagrabí v svoji zaslepljeni strasti še Dorotejo in jo strmoglavi za Lihardo v prepad, češ: „Le pojdi za prešuštnico.“ Zdaj pa na zapeljivca. Pridrvi v čumnato, a kaj je to? Njega ni, ki ga grof strastno išče. Izhoda čumnata nima nobenega in je popolnoma prazna. Osupnjen obstoji. Skoči potem k oknu in pogleda dol v prepad in glej! Globoko tam doli na nedostopnem skalnatem robu klečite Liharda in Doroteja in molite! Nepoškodovani ste. To ga osupne še bolj. Pusti poklicati deklo Lupo, da mu celo zadevo še bolj pojasni. Najdejo Lupo, ko ravno molze kravo; a bila je okamenela s kravo, z golido in z mlekom vred. Skrajno potrpi se grof Alboin na lastne oči prepriča o grozni kazni božji. Spoznal je zdaj nedolžnost svoje soproge, katero je z lastno roko pahnil v grozni prepad. Takoj spravi ves grad po koncu, da bi rešil obe nesrečnici groznega položaja.

Toda glej novo čudo! Ko gleda skozi ono usodepolno okno doli v prepad, vidi, kako odnesejo angelji Lihardo, obdano od nebeške svetlobe, po zraku na breg onstran Drave, kjer je sedaj Kamen. Zbegan in potrpi pošlje grof takoj služabnika v Kamen, ki naj Lihardi sporoči, da jo grof iskreno prosi odpuščanja; blagovoli naj se vendar spet vrniti na Breznico in naj mu bo spet ljubljena in spoštovana soproga.

(Dalje sledi.)

lin? (Burni medklici, velik nemir. Posl. Schürff: Kje je posl. Gregorin?) Dr. Pogačnik: Kje pa ste bili Vi, ko je vojska izbruhnila? Bili ste „Drückeberger“ (skrivač) v zaledju. Jaz sem šel prostovoljno na fronto in sem se hrabro boril za cesarja in državo, pripravljen za nje umreti, kakor bom vedno pripravljen žrtvovati življenje za domovino. (Med Nemci in Slovani pride skoraj do dejanskih spopadov.) Kdo pa maršira danes na Estonsko in Kuronsko, kdo osvaja mirne slovanske pokrajine? Pa saj ne samo na Estonsko in Kuronsko, tudi v našem avstrijskem Primorju se pripravljajo nemške kolonizacijske družbe, da nam s pomočjo železnice naselijo nemške koloniste. (Čujte! čujte!) Ako protestirata ministrski predsednik in zunanji minister proti vsakemu vmešavanju v notranje zadeve Avstrije, potem si moramo prepovedati tudi vsako vmešavanje Nemcev v avstrijske zadeve! Jugoslovani smo od vsega začetka povdarjali, da smo miroljubni in da naj se sklene v najkrajšem času splošni mir.

Koroška.

Odgovarjajoč posl. Pirkerju, pravi: Moj predgovornik s Koroškega je pravil o veliki ljubezni koroških Nemcev do koroških Slovencev. (Smeh.) Gospodje! Stotisoč Slovencev ima na Koroškem eno samo slovensko šolo. (Čujte! čujte!) Ne enega definitivnega slovenskega sodnika nimamo na Koroškem. To je vaša ljubezen do koroških Slovencev. (Dolgotrajno pritrdjevanje.)

Govornik opiše, kako je bilo pred enim mesecem v Celovcu na zborovanju: Ko bi bili le slišali te žrtve, kako so pripovedovale, kaj vse so prestale zavoljo neutemeljenih vaših ovadb. Ti koroški kmetje so mi pripovedovali, da so se že tudi celo mnogim takojmenovanim „Nemcem prijaznim družinam“ odprle oči; ker če pride sin domov s fronte, pravi, čeprav je njegov oče Nemcem prijaznega mišljenja in je v armadi zapisan za Nemca: Sedaj sem se šele naučil, kakšno ljubezen goje Nemci do nas, sedaj vem, da je naša rešitev v tem, da gremo tudi mi koroški Slovenci proč od Nemcev! Zastopniki koroških kmetov so se zlasti izrekli za to, da naj se tudi koroška slovenska ozemlja priključijo samostojnemu jugoslovanskemu kraljestvu pod habsburškim žezlom. Ljudstvo je tako govorilo. Najslabše zlo za Avstrijo so renegati (izdajalci svojega naroda).

Ubogi Lutschounigg!

Poslanec Lutschounigg se je čutil zadetega in je delal medklice. Dr. Jankovič posl. Lučovniku: Doma govorite slovensko, tu pa zastopate nemške koristi. Vi slovenski renegati! Vi pljujete v lastno skledo!

Dr. Pogačnik: Da, vi me boste razumeli, g. tovariš Lučovnik (v slovenskem jeziku): Za nas velja slovenska narodna pesem iz Ziljske doline, ki pravi: „Smo fantje od fare, od Zile doma, slovenskega srca, slovenskega duha.“ (Lučovnik slovensko: Jo znam, jo znam.) Poslušajte še drugo kitico: „Kdor pa odpade in mater taji, še zemlja ne bo pila njegove krvi.“ (Živahno ploskanje in odobravanje.) Tako sodi narodna pesem koroških Slovencev o narodnem odpadništvu. (Lučovnik slovensko: Slovenec ne razume Hrvata in Srba.) To pa je laž!

Za invalide.

Spomniti se pa moram, gospodje, tudi najbolj ubogih izmed vpoklicanih, naših invalidov. Prav lepo je, da si je vojaška uprava zelo trudila, da bi končno spravila v red invalidsko vprašanje, pibiti pa moram, da je brez števila invalidov, ki doma stradajo, ki že nad dve leti čakajo na pokojnino od vlade. (Čujte! Čujte! — Poslanec dr. Verstovšek: Volksrat v Beljaku je pozval vlado, naj ne nastavlja slovenskih invalidov! — Medklici.) Ja, Volksrat v Beljaku se je vedno čutil poklicanega, da pozove vlado, naj slovenskih invalidov ne sprejema v javne službe. (Fej! klici.) Tak razvoj želite Slovincem. Poznam slučaj, da je nek ubogi invalid prišel prosit sedemkrat k okrajnemu glavarstvu za pokojnino, sedmič so mu pokazali vrata, vrgli so ga ven. (Čujte! Čujte! — Medklici.) Ja, gospodje, ta germanizatorični sistem ima, mesto, da bi dajal ubogim invalidom pokojnine in preskrbo, skrb za nekaj drugega. V Rogaški Slatini je bila takojmenovana invalidna šola in v tej invalidni šoli so imeli samo eno učno sredstvo: koledar „Südmarke“, da bi se naučili nemško. (Smeh.) Res, gospodje, to je bilo tam edino učno sredstvo.

Govornik obširno govori o slabi oskrbi z živili na jugu države, o semenu za polja. Kar se tiče pomanjkanja delavnih moči, je res samo ena pomoč: če pridejo kmetje domov. Njih delavci, njih sinovi naj se vrnejo. Zato nam jih vrnite, domov nam jih pošljite s fronte! Sami naj zopet primejo za plug in za svoje orodje ter sami svojo

zemljo obdelajo. Iz splošnega ljudskega prepričanja je privrel predlog vseh strank, da se vsi črnovojniki, ki so 42 let stari, odtegnejo fronti in pošljejo domov. (Govorniku čestitajo.)

Mir z Rusijo.

Nemčija je poslala vojaštvo proti Rusiji in sicer v smeri proti Kijevu v Ukrajini in proti Petrogradu na severu, ker je rok za premirje potekel. Ta pohod je Nemčija zagovarjala s tem, da je od ukrajinske vlade naprošena, da jo pride braniti pred boljševiki. Na Kurlandsko in Estonijo pa da je Nemce klicalo prebivalstvo. Ker Nemci pred sabo niso imeli nobenega pravega sovražnika, so delali velike pohode. Linsingenova armada je dospela v Žitomir. Boljševiki so pod vtisom nemškega pohoda sklenili, da sprejmejo vse nemške pogoje za mir. Dne 25. svečana je nemški kancler Hertling naznanil to v državnem zboru in dodal, da bo mir v najkrajšem času sklenjen.

Za deklaracijo.

Brdo pri Šmohorju. (Izjava.) Podpisani možje, žene, mladeniči in dekleta iz župnije Brdo pri Šmohorju na Koroškem izjavljamo:

I. Jugoslovanskemu klubu na Dunaju izrekamo popolno zaupanje in zahvalo za njegov odločni nastop v vseh, nas teptane koroške Slovence zadevajočih stvareh, ker smo v državnem zboru brez lastnega zastopnika.

II. Velike, bridke in številne so žrtve, ki jih doprinašajo naši možje in mladeniči v strelskih jarkih; težka in huda so bremena in morilne so skrbi, ki jih moramo prenašati in pretrpeti mi v zaledju za srečen izid sedajne vojske. Politični ustroj koroške dežele, ki je prilagojen narodni nestrpnosti in gospodarski pohlepnosti naših nasprotnikov pa izključuje nam vsako možnost uspešnega sodelovanja v kaki panogi javnega življenja v deželi, ogroža in uničuje naš narodni obstoj ter raztega svoj upliv celo na naše versko-kulturno življenje. Mera krivic je nakopičeno polna! V očigled navedenim dejstvom torej z vso odločnostjo zahtevamo, da se ustanovi za vse Slovence, Hrvate in Srbe, ki prebivajo kot narod v deželah habsburške monarhije, samostojna, v vsakem oziru prosta in neodvisna jugoslovanska država.

III. Soglašamo popolnoma z deklaracijo, podano od strani Jugoslovanskega kluba dne 30. V. 1917 v državni zbornici in prosimo Jugoslovanski klub, da zastavi vse svoje sile v izvršitev te naše naravne zahteve in nezadržljivega našega stremjenja po lastni državi ter nam na podlagi samoodločbe narodov in v smislu prizadevanj našega svetega očeta papeža Benedikta XV. pribori zaželjeni, trajni in na demokratičnih načelih slo-neči mir.

To izjavo je podpisalo 76 moških in 152 žen in deklet. Posebno izjavo za melbiško župnijo v tej občini pa je podpisalo 102 moških, žen in deklet. Vkup torej 330 oseb, kar je za naše razmere izredno veliko število.

Tolstivrh pri Guštanju. Podpisani občinski odbor v Tolstem vrhu pri Guštanju na Koroškem, zbran v svoji redni seji v nedeljo, dne 17. febr. 1918, izjavlja soglasno in odločno, da se pridružuje deklaraciji slav. Jugoslovanskega kluba z dne 30. maja 1917, glasom katere naj pridemo vsi Slovenci, od najskrajnejše meje v našem tužnem Korotanu do zadnjega Slovenca ob furlanski meji in na Ogrskem zajedno z našimi brati Hrvati in Srbi pod skupno streho samostojne države pod habsburškim žezlom. Kot najbolj trpeči del slovenske domovine prosimo še prav posebno slavni Jugoslovanski klub, da ne odneha za las pri delu za uresničenje našega skupnega cilja.

Istčasno se zahvaljuje prevzvišenemu gosp. knezoškofu ljubljanskemu, dr. Antonu Bon. Jegliču, za njegov odločni nastop za Jugoslavijo, s katerim je pokazal pravo pot tudi Slovincem izven njegove škofije.

Hvaležno pozdravlja mirovno prizadevanje sv. očeta Benedikta XV. in Nj. Veličanstva cesarja Karla I. z željo, da prinese angel miru kmalu že dolgo zaželeno oljkino vejico vsem avstrijskim narodom. — Tolstivrh, dne 17. februarja 1918. — Jožef Rožej, župan. (Sledi 10 podpisov.)

Hodiše. Jugoslovanski klub je prejel sledečo izjavo: Podpisani občinski odborniki občine Hodiše na Koroškem, z županom na čelu, izjavljamo, da smo z dušo in srcem za majniško deklaracijo Jugoslovanskega kluba. Edina rešitev za naš teptani narod je slobodna jugoslovanska država pod žezlom našega milega vladarja Karla I. — Sledi 8 podpisov.

Žvabek. Občinski svet v Žvabeku in šolski svet sta na skupni seji dne 24. februarja sklenila soglasno sledečo izjavo:

Izjava.

Občinski odbor v Žvabeku kot zastopnik naj-severnejše točke slovenskega ozemlja z navdušenjem pozdravlja stremljenje sv. očeta Benedikta XV. in našega presvitlega cesarja Karla I. v dosego skorajšnjega konca svetovne moritve.

Pozdravlja deklaracijo Jugoslovanskega kluba z dne 30. maja 1917 kot edino pot do trajnega miru med narodi.

Pozivlja Jugoslovanski klub, naj vstraja do zmagovitega konca na začrtani poti.

Pridružuje se tej izjavi tudi podpisani krajni šolski svet, želeč naši mladini lepše in srečnejše dneve ob lastnem ognjišču.

Živela Jugoslavija! Živel naš cesar Karl I.!

Županstvo Žvabek, dne 24. februarja 1918.

Ivan Potočnik,
nač. šol. sveta.

Jurij Lutnik,
župan.

Dnevne vesti.

Politična oblast preganja deklaracijo. Iz dveh krajev velikovškega okrajnega glavarstva se nam poroča, da so orožniki iskali — podpisov za deklaracijo in so jih od nabiralcev zahtevali. V enem slučaju so se sklicevali na „tajni nalog“ politične oblasti. Opozarjamo, da ima navadno pravico do hišnih in osebnih preiskav le sodišče, toda tudi sodišče mora prizadetemu za vsako preiskavo dostaviti pismeno povelje z navedbo vzroka. Le v slučaju — kake nevarnosti se smejo preiskave izvršiti tudi po uradnih varstvenih oblastih, preiskovalec pa se mora ravnotako izkazati s pismenim nalogom z navedbo vzroka. Noben „tajni nalog“ ne zadostuje. Ker pa je deklaracija popolnoma lojalna zadeva, zato je namen politične oblasti prozoren, namreč prestrašiti naše ljudi. Politična oblast se seveda boji glasov ljudstva; ljudski glas bo najbolje ovrgel laži naših nasprotnikov, kako da smo Slovenci zadovoljni s svojimi tlačitelji. Nabiranje podpisov za deklaracijo je peticijska pravica vsakega državljana, ki jo jamči državni temeljni zakon. Vsako vmešavanje politične oblasti pa se nam naj nemudoma z vsemi okolnostmi sporoči. Bomo že skrbeli, da bo konec tej tudi čisto „koroški posebnosti“.

Druga seja upravnega sveta vojno-kreditnega zavoda za južno vojno okrožje se je vršila 16. t. m. Zavod ima namen, popraviti vse vsled vojske posredno ali neposredno nastale škode na Tirolskem, Koroškem, Kranjskem, Goriškem, v Trstu, Istri in Dalmaciji. Upravni svet in ravnateljstvo se trudita s pripravami, da bi zavod mogel s poslovanjem kmalu začeti. Zadnja seja upravnega sveta: Po daljšem poročilu ravnateljstva v upravnih ukrepih, zlasti glede nakupa poslopja za zavod, se je upravni svet pečal z vprašanjem o sestavi kolegija cenzorjev (ceniteljev) za posamezne dežele. Za večino dežel se je sestavila lista na podlagi predlogov, stavljenih od članov upravnega sveta. Tudi glede tajnikov za kolegij cenzorjev so se stavili primerni sklepi. Upati je, da bo zavod v najkrajšem času začel svoja poslovanja.

Domovi za koroške vojne invalide. Z obudovanjem zremo na junaške čine, ki so jih izvršili naši koroški bojevniki, kjerkoli so stali nasproti sovražniku, zavedajoči se, da izpolnjujejo svojo dolžnost do cesarja in države. Slavni čini koroških bojevnikov so nevenljiv list v častnem vencu naše zmagoslavne armade. Odkritosrčna zahvala naj bo izrečena vsem junaškim sinovom naše domovine, ki so pripomogli, da naša država ni bila od mnogoštevilnih premočnih sovražnikov preplavljena in opustošena. Zahvala se pa naj ne kaže le v besedah, ampak tudi v dejanju! Kakor v drugih deželah, naj se tudi na Koroškem zbirajo sredstva, da se tistim vojnim invalidom ustanovijo vojaški domovi, ki se jim drugače ne more pomagati, da postanejo zopet srečni in zadovoljni ljudje. Dvojne vrste domovi se namestijo: 1. Vojaški domovi v bližini mest s cenimi, zdravimi stanovanji z malimi gospodarskimi vrtovi in 2. vojaški gospodarski domovi, to so mala gospodarstva za invalide in njihove družine. Zadnji so predvsem namenjeni za hudo poškodovane invalide. Ker so pa za vojaške domove potrebna precejšnja sredstva, se deželna komisija za oskrbo vračajočih se vojakov na Koroškem obrača na koroško prebivalstvo s prošnjo, da v ta namen prispeva prostovoljne darove. V ta namen darovani darovi ostanejo v deželi in se bodo le za koroške vojne invalide porabili. Kdor pomaga graditi vojaške domove, ta sodeluje pri resnično človekoljubnem podjetju, ki bo daleč preko sedanjosti prinašalo srečo in blagoslov ter zadovoljnost. Darovi se naj pošiljajo na sklad za vojne domove pri c. kr. deželni vladi v Celovcu. — Za deželno komisijo za oskrbo vračajočih se bojevnikov na Koroškem. Celovec, 21. svečana 1918.

C. kr. deželni predsednik: Lodron I. r.

naših junakov nam zasluži boljše življenje, kakor smo ga imeli pred vojsko. — Četudi nas je v teh gorah le malo, vendar objokujemo že mnogo vojnih žrtev. Izmed možev posestnika Bošta v Podnu, Zg. Orasnjaka na Orajnci in Naca Keliha iz Brod. Izmed fantov pa Ravnikovega Janeza, ki je kot 18leten bil poklican k artiljeriji, kjer je že po treh tednih vsled napa umrl; Boštetovega Cirila in Hautovcovega Primoža, o katerih je „Mir“ že poročal; potem Malavcovega Urha, Antona Čopija v Strugarjih, Špicarjevega Florijana in Pekcovega Valentina v Brodeh. Pogrešamo jih pa tudi več, nekatere že silno dolgo; tako Val. Kuharja že od začetka vojske, cerkvenega ključarja Andr. Oražaja izza bojev v Karpatih in Strahovega Valentina, vsi trije iz Brod; v Plajberku Peronjakovega enega in Šašeljcovega enega sina vojaka. — Bog daj, da nam prelika kri naših junakov prinese boljše čase, posebno da bomo Slovenci združeni svoji gospodje na svoji zemlji pod habsburškim cesarjem!

Tolsti vrh pri Guštanju. (Smrt junaka.) Dne 20. V. minul. leta je bil zadet od italijanske kroglice slovenski junak četovodja Ivan Lopan in je drugi dan potem izdihnil svojo blago dušo. Rajni je bil pokopan v vojaško častjo na pokopališču Lož pri St. Mohorju. Pred smrtjo je bil imenovan za narednika (Feldwebel), česar pa žal ni dočkal. Ljubil je svoje starše, brate in sestre, ljubil svojo domovino, ljubil svoje prijatelje, da je žrtvoval za svojega tovariša svoje življenje. Usmilil se je namreč svojega ranjenega tovariša, ki je onemogel ležal na bojni črti, ter mu hotel olajšati bolečine. Medtem ko je padalo na tisoče granat na našo bojno črto, je on neustrašeno šel po svojega prijatelja, ki je v kratkem nato umrl. Ivan pa je bil smrtno zadet. Rajni Ivan je bil priljubljen pri svojih domačih, kakor tudi pri vojaštvu. Njegov predstojnik piše starišem sledeče: Zelo mi je žal, da sem izgubil svojega najboljšega podčastnika, s katerim sva bila nad 20 mesecev skupaj. Naravnost Vam rečem, da takšnega podčastnika, kakor je bil Ivan, težko najdem. Vsi šarži in infanteristi žalujejo za svojim najboljšim prijateljem in jaz kot predstojnik stotnije za svojim najboljšim podčastnikom. Naj bi Vsemogočni Vaše trpljenje v globoki žalosti olajšal. Ljubi Bog naj Vam pomaga prenašati Vašo srčno bol za svojim sinom. Vašega sina kri ni tekla zastonj, on je daroval svoje življenje iz ljubezni do domovine. — Bodi mu zemljica lahka!

Kapla. Naznanjamo naprej one iz naše župnije, ki niso padli zato, da bi naprej trajala krivica, ampak da bi vsi, tudi Slovenci še smeli prosto dihati. Vsaj ta korist naj vzraste iz njihove krvi tudi za nas. Iz Kožentavre: Andrej Tanko Martinov, Juri Maurer Pocaclej, mizar Matija Trpin; hlapci Rupert Spek, Tomaž Kulnik in Maks Pavlič; fuž. delavec Mihael Koban. Iz Gorič: Albin Šašl p. d. Juri, J. Rotter in Gašpar Kavar. Iz Resnika: Ignacij Oraže p. d. Uran, Franc Halemošnik p. d. Majar in Mart. Pavl, fuž. delavec.

Svetnavas. (Padli in umrli vojaki.) Naša vas žaluje za temi-le vojaki, ki jih je pobrala sedanja kruta vojska: Matevž Cepic, Lipijev; Wieser Janez, Tišlarjev; Franc in Mihael Partl, Čušova; Florijan Šlemic, Pavlinov; Janez Poschinger. Dremlov. V ruskem ujetništvu je menda umrl Lorenc Jug, ki je bil stanoval v Babnjaku. N. v m. p.!

Koroški gospodar.

Kmetijstvo in maksimalne cene.

Za vse kmetijske pridelke imamo danes določene maksimalne (najvišje) cene, preko katerih kmet ne sme prodati ničesar, ker bi drugače zapadel strogi kazni. Kmetica, ki je prodala jerbašček češpljev za 1 K kilogram, je bila obsojena v plačilo 80 K globe. Takih slučajev se dogaja veliko. Vsakdo, kdor ima količjak upogleda v kmetijstvo, bi moral priznati, da navedena cena za 1 kg natrganih češpljev, torej blaga prve vrste, nikakor ni pretirana, posebno, če se upošteva, da je morala kmetica, ako jih je hotela spraviti v 3 ure oddaljeno mesto, najeti konja in človeka, katera je morala seve dobro plačati.

Ze v tem pogledu, da maksimalne cene ne odgovarjajo današnjim razmeram, ker se pri njih določitvi ni zadostno oziralo na izdatno narasle stroške, niti na druge okoliščine, ki danes zelo ovirajo kmetijsko gospodarstvo, leži velika krivica. To velja posebno za cene za žito in mleko. Še večja nevarnost pa preti kmetijstvu vsled tega, ker so maksimalne cene postavljene pač le za pridelke iz domačega gospodarstva, ne pa tudi za industrijsko in razno drugo blago. Tovarnarji in veletrgovci zato glede cen

kolikortoliko niso vezani, in posledica tega je, da se stekajo v njihovih rokah ogromni dobički, v njih vrstah pa se množe milijonarji kakor gobe po dežju. Samo v primeroma majhnem mestu Mariboru so našli že nad 50 milijonarjev.

Pozabi se tudi, da kmet ni samo pridelovalec (producent), temveč tudi odjemalec (konsument). On potrebuje toliko in toliko delavskih moči, različnega orodja, umetnih gnojil, stavbenega materiala, obleke ter drugega blaga za svoje gospodarstvo. Za vse te potrebščine mora izdajati veliko denarja. Če se pa njegovi dohodki z vedno naraščajočimi stroški ne dvigajo v istem razmerju, preti kmetijstvu nevarnost, da propade. Ta razvoj opazujemo tudi danes.

Ako primerjamo maksimalne cene za kmetijske pridelke s cenami, katere mora plačevati kmet za potrebščine svojega gospodarstva, vidimo, da so se prve komaj podvojile, dočim so izdatki dosegli do desetkratne prvotne cene, a tudi več.

Tako stane na pr. delavec, ki se je dobil poprej brez hrane za 2—3 K na dan na delo, danes s hrano 5—6 K,

en plug prej 30 K, sedaj 200 K,
ena vojka (štanga) prej 50 v, sedaj 5 K,
ena delavniška obleka prej 30 K, sedaj 300 K,
en par navadnih čevljev prej 10 K, sedaj 80—100 K,

ena srajca prej 3 K, sedaj 30—40 K,
ena špula niti prej 80 v, sedaj celo 30 K.

To kričeče razmerje med zvišanjem dohodkov in izdatkov sili kmeta, da omeji nakup svojih gospodarskih potrebščin na najpotrebnejše, dočim skuša vse druge, kakor prt in raševino za obleko, niti, usnje, milo in dr. izdelovati doma, oziroma dá proizvajati iz gospodarskih pridelkov. Sploh bo vojna domačo obrt zopet oživila. Pri tej priliki se spominjam zelo izobraženega in uglednega kmeta, ki se je držal že pred vojno tega načela, da mora kmet vse svoje potrebščine v kolikor je namreč to mogoče, pridobivati iz kmetijstva in si v svoji doslednosti ni dal narediti druge obleke kakor iz raševine ali prta.

Maksimalne cene, v tem razmerju, kakor so danes, s pridelovalnimi stroški in cenami za industrijsko blago, niso le na škodo kmetu, temveč tudi ovirajo produkcijo. Kaj pomagajo maksimalne cene, če je blaga le malo tu. Pa tudi kmet si mora svoje gospodarstvo tako urediti, da more shajati, ker pač nihče ni opravičen, zahtevati od njega, da naj dela zastonj. Če pa obstoja naloga našega kmetijstva v sedanji vojni v tem, da s čim marljivejšim pridelovanjem živil omogoči ljudsko prehrano, morala bi biti dolžnost vlade, da kmete v tem stremljenju na vse moči podpira, pred vsem pa naj poskrbi, da bo dobil kmet za svoje delo in svoje pridelke pošteno plačilo.

Novo rekviriranje žita.

V časnike je prišlo poročilo, da namerava namestništvo v Gradcu za Štajersko uvesti nov način pobiranja žita: Določena množina se naj razdeli na občine, in občine naj poskrbe, da se v njih razdeli na posamezne kmete. Ko bodo ljudje svojo množino oddali, jim ostane drugo prosto in lahko prodajo ali krmijo živini. Potem tudi ne bi bilo tistih zdražb vsled neprestanih preiskovanj. Bržkone nameravajo enako postopati tudi v drugih kronovinah, in vlada morebiti le čaka glasov izmed kmetijskega ljudstva. Tako mislijo sigurno dobiti, kar potrebujejo mesta, in tako mislijo dvigniti produkcijo. Pravijo, da bo kmet več prideloval, ko se mu ne bo vse odvzelo.

Na prvi pogled je stvar prikupljiva, a ima tudi drugo stran, katera se mora tudi upoštevati. Prvo vprašanje je: koliko pa bo vlada od kmeta žita zahtevala? Saj tega sama ne ve. Vlada pa tudi ne more vedeti, koliko bomo prihodnje leto pridelali? Če bo letina tako slaba kakor lani, potem ni dvojbe, da kmetom za živino in za prosti promet tudi prihodnje leto ne bo nič ostalo. Naše dežele so v mirnem času uvažale velike množine žita in živil iz Ogrske, one ne morejo zdaj, ko ne bo ne gnoja ne živine, ko morebiti tudi ne bo delavcev, oskrbeti same vseh mest. Zato se nam zdi obljuba, da se bo kmetom kaj pustilo, precej neodkritosrčna. Zdi se nam le, da bi vlada rada zvalila vse sitnosti in stroške rekvizicije od okrajnih glavarstev na občine. Načelno je jasno, da je najbolj pravično, iti k vsakemu posestniku in pogledati, kaj ima. Potem naj odda, kar more.

Pri tem smo pa naleteli na velik odpor in hudo smo razdražili gospodarje. Zakaj? V prvi vrsti zato, ker je množina, odmerjena kmetu in poslom, popolnoma nezadostna. Te množine se nikdo ni držal, dokler si je mogel drugače pomagati. Stradati se da morebiti nekaj mesecev, a ne leta naprej. Kmet tudi ni imel vsak ali vsaj vsak drugi dan mesa, kakor meščanje. Kmečko ljudstvo je od mladega navajeno, nekoliko več

jesti, ima zato fiziologično večjo potrebo kakor ljudje v mestu. S tako neznatno malo množino kmet ne more živeti in delati. Naš pridelek v žitu je itak skromen, in posestnikov, ki bi imeli žita na vagone odveč, pri nas ni. Potem cena žita ni bila v pravem razmerju s cenami mesa. Kmet je tudi vedel, da na Ogrskem varijo pivo, krmijo svinje, prodajajo velike množine žita, in se je vpraševal: Zakaj pa naj mi stradamo, ko drugi delajo sijajne kupčije? Naš kmet menda tudi že ve, da se mora nasproti Ogrski vse le izsiliti. Vlada proti tisti strani nima poguma in moči. Ogri se naši dobrovoljnosti in našemu domoljubju menda le smeji. Jasno pa je, da morajo živeti tudi naša mesta in da nasprotnik računa z nemiri, ki bi nas prisilili k predaji. A kako? V prvi vrsti se mora pač zahtevati, da se bremena enako razdele tudi na drugo državno polovico. Potem pa moramo seve tudi sami poskrbeti za pravično dobavljanje doma. In da to ne bi postalo krivično, zlasti proti nam Slovincem na Koroškem, se bojimo. Žitno kmetijstvo vlada povečini v ravnini od Beljaka do Pliberka. Tudi St. Vid in Labudska dolina imata mnogo in zelo rodovitnega polja, a tod se je mnogo polja opustilo in so se napravljali travniki in pašniki. Slovenčevo polje pa je tako suho in slabo, da s travnikom in pašnikom niso nič opravili.

Zato smo pridelovali žito tudi tedaj še, ko je bilo to delo pasivno. Torej oddajanje žita zadene Slovence v prvi vrsti, in ker se žito ne plačuje primerno, zadene ta žrtev v prvi vrsti nas, ali vsaj nas bolj kakor druge. Pri živini se zasluži, pri žitu nič. Tako moramo mi nositi v splošnem preživljanju tisti del, ki nalaga dobavitelju le žrtve. Potem, če se naložena množina razdeli na občine, kdo jo bo pa delil v občinah? Tukaj res vemo in spoznamo, da sosed sosedu pozna in da bolje ve, kaj je pridelal, posebno ako mora eden več oddajati, ko drugi oddajajo premalo. Ali kateri občinski zastop se bo upal vzeti v roke tako razdelitev? Le tisti zastop, katerega tvorijo od vojaščine oproščeni ljudje, vsak drugi bo izjavil, da tako zopernega dela, ki mu nakoplje sovraštvo vse občine, ne more izvrševati. Drugo je rekvirirati, drugo razdeljevati breme in to morebiti po ključu, ki je že izprva popolnoma krivičen. Tako postopanje bi bilo le mogoče, ko bi se rekviriral le tolik del pridelka, ki pusti gospodarjem, kar potrebujejo zase in za živali. Ko se pa sega ljudem do živega, ko se jih sili oddajati toliko, da sami ne vedo, kako bodo izhajali, tega bremena ne more nalagati ljudem župan, to more le oblast, ki je daleč izven občine. In to more le na način, ki je očitno kolikor toliko pravičen in velja za vse. Tako je bilo zdaj: enak račun za vse. Zdaj pa se bo začel prepir že med občinami. Kako se hoče določiti mera ene in druge občine? Ali ne bodo občine, ki imajo tudi sicer zaslonbo pri oblastih, razbremenjene na stroške tistih, ki stoje na strani druge politične stranke? Ali se ne bodo morebiti bičale slovenske občine in se prizanašale nemškimi? Torej prepir in sumničenje tu, potem prepir in sumničenje tam, tudi morebiti neopravičeno sumničenje. Prepir po vsej deželi. Torej se nam zdi, da novi način rekvizicije ne obeta nič pametnega.

Popisovanje krme.

V celovski okolici se vrši zadnje dni popisovanje krme. Izvedenci hodijo od skednja do skednja, merijo in računajo. Tolika je zaloga: potrebuje se za govedo na dan 4 kg krme in potrebuje se suha krma samo do 1. majnika — drugo pa bodo menda od ljudi zahtevali. Kmetom se vse to postopanje že zdi preneumno; ne vemo, od kod prihajajo vse te naredbe, a povedati se mora, da s 4 kg sena ne moremo na dan nakrmiti svoje živali; morebiti to zadostuje za bosniško bušo ali za naše krave in vole ne. Potem se dobi zelena krma — 1. majnika morebiti v Dalmaciji, a ne pri nas v planinah. In če bomo 1. majnika morali vso živino spustiti na travnike, bomo po zimi morebiti krmili posušen sneg. Vse te naredbe so nemogoče. Kmečkega ljudstva menda ne bodo hoteli zdaj še uničevati, ko smo vendar že blizu miru in če drugod ne oddajajo, kar so dolžni, menda ne bomo morali oddajati mi toliko, da bomo s sklepom vojne zaprli domove in šli vsi vkup v Ameriko. Za celovško okolico se mora še opozarjati, da mleka sploh ne bo več, ako bodo ljudem jemali krmo. Že zdaj otroci v mestu nimajo več kaj jesti, kaj pa potem?

Kaj so garje ali šebe pri konjih?

O tem beremo v Legvartovem koledarju za kmetovalce sledeče:

Na različnih delih života, zlasti na glavi, vratu in po plečih prične izpadati dlaka, vsled

Važno za vojne begunce. Po zakonu z dne 31. 12. 1917, drž. zak. št. 15 iz l. 1918, se more pod gotovimi pogoji naknadno (za nazaj) dovoliti vojnim beguncem, ki dosedaj ali pred 21. julijem 1917 niso vživali državne begunske podpore, na prošnjo prispevek za prehrano 1 K za dan, do najvišjega zneska 500 K za osebo. V Celovcu bivajoči begunci se naj najdalje do 15. marca zgledajo v mestni hiši „Stauderhaus“ (Städtisches Mietamt), pritlično. Seboj pa naj vzamejo stanovanjski zglasilni list. Po 31. marcu se take prijave ne bodo več sprejemale, ker poteče tedaj zakonito določen rok.

Vojaški dopusti za vojake, za fronto ne-sposobne. „Streffleurs Militärblatt“ objavlja brz-javni odlok vojnega ministrstva od 7. svečana, v katerem se določajo dopusti za sledeče vojake, ki niso sposobni za službo na fronti: Za kmete in družinske člane, ki opravljajo pri kmetih poljska dela, poljedelske delavce, ki hočejo na dopustu v kraju svojega zadnjega bivališča delati, za obrtnike, ki so za poljedelstvo važni, nadalje za posestnike mlinov in njihove svojece, za bivše apro-vizacijske poročevalce v občini in za vse drugo moštvo, ki ga je mogoče pogrešati. Konec teh dopustov je 20. marec. Po tem dnevu veljajo normalni dopusti. Ta dopust ne omeji pravice do normalnega dopusta. Torej se ne bodo dovoljevali le dopusti za setev, ampak poseben dopust za vse, ki jih je mogoče pogrešati pri službi. Kdo da se more pogrešati, določajo poveljniki. Odlok naroča poveljnikom: Nobene ozkosrčnosti, nobene pro-tekcije!

Sladkor. Kakor se nam poroča od merodajne strani, je edino pomankanje vagonov vzrok, da je došel šele majhen del sladkorja, določenega za Koroško za mesec februar. Ako le ne bo mogoče še februarja vséga določenega sladkorja oddati odjemalcem, se bode veljavnost kart na sladkor podaljšala.

Promet na celovski električni v l. 1917 je bil zelo živahen. Vozilo se je 4.472.240 oseb, vsak dan povprečno 12.250 oseb. Dohodkov je imela 601.731 K, l. 1916 pa dohodkov 352.420 K.

Prepoved alkoholnih pijač vojnim ujetnikom je še v veljavi, na kar opozarjamo gostilničarje, da se izognejo kazni.

Zoper popivanje dijaških društev. Okrajno glavarstvo je prepovedalo gostilničarjem v celovski okolici, dajati društvom srednješolcev, ker so prepovedana, na razpolago prostore. Gostilničarjem, ki se ne bodo po tem ravnali, se bo odvzela koncesija obrti.

Laški plen. Dne 14. febr. so s kolodvora v Spodnjem Dravbergu spravljali v tamošnji hotel „Kärntnerhof“ velike zabojke z opravo itd., katere je bil poslal z laškega osvobojenega ozemlja v vagonu posestnik hotela J. Kurej. Raz hišo je tisti čas plapolala velika frankfurtarica, ne vemo ali radi sklenjenega miru z Ukrajino, ali ob dobljenem laškem plenu. V graški „Tagespost“ dne 24. febr., št. 54, stran 3, pa beremo dopis iz Gorice: „Upravne umetnosti: Več kot 3 mesece je, odkar smo predrli med Tolminom in Kobaridom. Silno veliko plena se je dobilo, seveda ne od nas, marveč od veliko bolj premetenih in boljše organiziranih Nemcev. Mi dobrodušni Avstrijci smo se zadovoljili ponajveč s praznimi konzervnimi škatljami in drugo brezvredno železnino. V tolminskem okraju je skoro vse porušeno, kraji uničeni, prebivalci brez strehe in pripomočkov. Te dni pa so poslali žandarmerijo, da pri vsem prebivalstvu pogleda za eraričnim blagom. Stvar je na kratko ta: Nad mesec dni so ležale laške odeje in vojaške obleke v blatu zapuščenih laških strelskih jarkov. Vračajoči se begunci (domačini) so si po potrebi nabrali takih odej, se z njimi ogrnili, jih porabili za svoja siromašna ležišča, kratkomalo poslužili se jih v dobre pametne namene. (Več vrst konfisciranih, potem:) In zdaj se je ubogim ljudem zopet vse vzelo, ženam in otrokom so se pobrale odeje z ležišč, in kjer je kdo kako preluknjano okno zamašil s kako kunjo, se je ta potreben pripomoček samoobsebi umevno tudi odvezal, — zakaj sveži veter, ki veje zdaj po Avstriji, morajo vendar ti ljudje tudi občutiti! Toliko so pa vendar prizanesli, da niso do nagega slekli ljudi, ki so si iz laške odeje napravili nekako oblačilo; sumi se pa, da bodo ljudi pozneje tudi slekli, ker bi bolj ugajalo podobi splošne bede, ko bi ljudje nagi hodili okrog. Vrh tega bodo prebivalstvo tudi sodnijsko zasledovali, zakaj — lastiti si vojaških stvari, je — tatvina.“

Tudi — „pravica“! „Reichspost“ je prinesla dne 11. febr. t. l. „iz dunajskih diplomatičnih krogov“ od cenzure precej razčesan, članek v katerem se nahaja ta-le preznačilni stavek: „Vsled od nas za nekaj rusko ozemlje sprejetega prava samoodločbe smo bili primorani, pustiti vladati nekako pravico.“ („Wir waren kraft des von uns für das ehemalige russische Gebiet angenommenen Selbstbestimmungsrechtes gezwungen, eine ge-

wisse Gerechtigkeit walten zu lassen.“) Torej opravičujejo se, da so se (menda žal) morali ozirati tudi na — pravico! Ali še stoji na dunajskem ces. dvorcu napis: „Justitia regnorum fundamentum“?

Žihpolje. Tukaj sta se poročila gpdc. Antonija Vivod, dekanova nečakinja, in g. Henrik Krizlaty, sedaj pri vojakihi.

Dražaves pri Grabštanju. (Smrtna kosa.) Kvaterno nedeljo popoldne se je pomikal dolg, veličasten mrtvaški sprevod na pokopališče v Jadovce. Spremljali smo Marijo Huderz pd. Marinjakovo mater k večnemu počitku. Vzgleđni, pobožni materi našega spoštovanega gospoda župana je Bog dal ućakati visoko starost 76 let. Pevski zbor iz Št. Petra se je na domu in na pokopališču poslovil od blage matere in gospodinje z lepimi žalostinkami. Počivajte v miru!

Št. Vid pod Juno-Št. Primož. V nedeljo, dne 3. marca, popoldne ob 2. uri, se vrši v Šent-Primožu gospodarski shod. Gospodarji in gospodinje ste povabljeni. Govoril bode gosp. župnik Poljanec.

Šmihel nad Pliberkom. (Smrtna kosa.) Dne 28. januarja smo pokopali pd. Pušlovega očeta v Dvoru; bili so dolgo vrsto let cerkveni ključar in potem cerkvenik pri podružnični cerkvi v Dvoru. V četrtek dne 31. januarja pa Roka Kuharja, posestnikovega sina iz Čergovič. Umril v 31. letu svoje starosti. — Na laškem bojišču je padel 19letni mladenič Pavel Mačnik iz Strpnjevasi. Vsem blag spomin!

Šmihel nad Pliberkom. „Delajte si prijateljev...“ Rajni šele pred kratkim vsled ponesrečenja umrli Ozimec oče v Dvoru so zapustili za občinske uboge 400 K. Ta blagodušen dar plemenitega rajnega je pač zlasti dandanes vreden posnemanja. Bog jim je že povrnil, kolikor jim hvaležnost ubogih revežev ne more.

Pokrče. (Tudi orgle), ki so doslej služile le miru in ljubezni, morajo v službo vojske in sovraštva. Iz župnih in podružniških orgel se je vzel po eden in sicer najmočnejši spremen (principal), tako da liki Jeremija s pritajenim glasom žalujejo nad razdejanjem na sv. mestu. Podružniške orgle imajo osem spremenov in so se po požrtvovalnosti Livčanov 11. novembra 1855 prvokrat oglasile. Stale so 600 goldinarjev, delal pa jih je orglarski mojster iz Celovca, Anton Müller. Župne orgle so iz leta 1854 in kakor ves njih ustroj kaže, jih je delal isti mojster.

Črna. (Odlikovana junaka.) Za svoje junaštvo in zasluge za obrambo domovine sta bila odlikovana nadalje: Šepul Franc, narednik, z malo srebrno svetinjo, s Karlovim četnim križcem in z bronasto kolajno; Kovač Ivan pa z malo srebrno in bronasto svetinjo. Vrlima junakoma čestitamo!

Guštanj. Po kratki bolezni je umrl na Brdinjah kmet Krivograd. — Na Javorniku je umrl posestnik Brusnik. Ležal je dalj časa in trpel strašne bolečine, kar pa je vse voljno prenašal. Brusnikovi družini naše sožalje! N. v m. p.!

Melviče. Dne 4. februarja t. l. je bila v tukajšnji župniji prva poroka, odkar se je začela vojska. Poročena sta bila Jakob Lamprecht, črevljar, in Katarina Weber. Bog jima daj srečo! — Dne 13. februarja je umrl po dolgi in hudi bolezni Janez Cvik pd. Stari Rutar. Star je bil 80 let. Pač redka starost. N. p. v m.!

S hribov nad Pliberkom. Mnogo krvi naših fantov in mož je že teklo na raznih bojiščih, pa naši „pobiči“ se tega ne zavedajo, misleč, da morajo zdaj oni, 12- do 17letni dečki, izvrševati nalogo fantovanja, ker stojijo naši fantje na mejah monarhije. Pred kratkim so se zbrali naši vročerkvni fantiči Šmarječani in Belani pri Breznikovi tablici ter so začeli igrati „front“. — Veste, so še premajčkani, da bi jih hoteli k vojakom, na kar bi bili tako ponosni. — Naredili so dve stranki, ter so začeli skakati drug v drugega prav tako kakor svoj čas v Ksaver Meškovi povesti Krančev petelin v Brumnovega. Krančev petelin je Brumnovega tako skavsval, da se je ta komaj privlekel domu, tako so tudi naši „purani“ našeskalili enega Šmarječana, da je komaj domu prilezel. Na pepelnico so pa imeli ti naši „petelinčki“ pri pliberškem sodišču „raport“. Osoren je bil glas sodnikov in po moji sodbi bi zaleglo več, mesto nekaj ur ječe, vsakemu nekaj palic na tisto stran telesa, katera pri sedenju največ trpi. — Zadnji čas smo imeli pri nas zelo lepo in toplo vreme, medtem ko se je vlačila v dolini siva megla in je bil mrz. Pri Pečniku na Belšaku so že orali in pripravljali zemljo za spomladansko setev, na Strojni pri Požegu so pa že sejali ozimno pšenico. Prejšnji teden pa nas je motilo slabo vreme in sneg.

Iz Loč pri Beljaku se nam sporoča, da so tam čudno nevarno zboleli „deutschfreundliche Slovenen“. Podpisi za deklaracijo so jim povsem zmešali pamet. Kakor besni letajo nekateri taki mo-

gočneži za dekleti in ženami, ki so se podpisale za deklaracijo jugoslovanskega kluba, ki pravi, da hočemo biti Slovenci skupaj pod žezlom slavne habsburške hiše, ne pa kot hlapci in sužnji Nemcev. Groze jim, da bodo vse pobešene. To je — naravno, da si nihče ne želi na gavge, ki jih ti ljudje tako ljubijo, seve le za Slovence — mnoge tako prestrašilo, da so se izbrisale. Vprašamo za danes le: Ali so take grožnje res dovoljene? Ali ne kaže že to, da je deklaracija krvavo potrebna, da pridemo Slovenci skupaj in ne pod neusmiljeno komando teh ljudi? Ta neusmiljena komanda se kaže v naši občini posebno pri rekvizicijah. Gorje mu, o komer je znano, da je Slovenec. Daje in daje, da krvavo gleda! Ko so morali gnati prvič konje v Beljak, so se tam vsi, ki so jih prignali, začudeno pogledali: bili so namreč sami Slovenci! A nobeno nasilje in nobena krivica se ni držala še večno in se ne bo tudi ta! Božji mlini meljejo počasi, semleli pa bodo vse natanko. — Tudi k orožnikom v Loče letajo iskat pomoči, celo tako mogočne madame, kakor so razne „babice“. Vprašali bi dotično le, ali je življenje in razne nesreče niso še ničesar naučile? Morda pa jo še bodo! Pazijo pa naj, da mi stvari ne zaobrnemo in ne opozorimo orožnikov na one, ki so javno grozili, da bodo prednici Marijine družbe „zažgali hišo na vseh štirih oglih!“ To je sicer prav, „deutschfreundlich“ kultura, a zdi se nam, da še celo na Koroškem ni dovoljena. In kaj je z govoric, da so hoteli na c. kr. pošti pismo kasirati, če bi poslali podpise po pošti? Prepričani smo, da c. kr. pošta-rica s takimi rečmi gotovo ni v nobenem stiku. Še bolj pa bi svarili gospodične v neki tamošnji vili! Te najresneje! Če jim ni kaj prav, naj gredo, odkoder so prišle. Na slovenski zemlji pa naj mirujejo! To bodi povedano enkrat za vselej!

Loče. Neki koroški nemški list je prinesel v minulem tednu tudi dopis iz Loč o podpisovanju za deklaracijo. Nič ni lažjega ko denuncirati. To znajo že otroci prvega šolskega leta. Tudi navada imenovati vse panslavistično (ali dopisnik imenovanega dopisa sploh ve, kaj to pomeni?), kar je zavedno slovenskega, je že stara in obrabljena in nikogar več ne vznemirja. Kaj je sicer resnica o vsej zadevi, je že zadnji „Mir“ natančno poročal. Zato o tem ni treba več pisati. Tukaj nas zanimata samo še dve stvari. Omenjeni nemški dopis pravi, da je bila izjava spisana v novoslovanskem jeziku in je torej podpisovalke niso razumele. Ali dopisnik govori staroslovanski jezik? Na Koroškem je navada, da vsakdo, ki slovenski sploh ne razume, pa tudi tisti, ki se po lastni ali po tuji krivdi niso potrudili, da bi se privadili slovenskemu pismenemu jeziku, hočejo svojo nevednost zakriti s tem, da govorijo o novoslovanskem jeziku. (Naš nemški dopisnik govori celo o novoslovanskem jeziku; menda ne ve, da je slovanskih jezikov več, ne samo eden.) Zakaj govore tudi o nemškem pismenem jeziku kot o „novonemškem“ jeziku? Saj je stvar prav ista, kakor pri slovenskem jeziku. Tudi nemški otrok se nemškega pismenega jezika nauči šele v šoli. In znano je, da je lažje slovenske otroke naučiti, da znajo pravilno nemško pisati, kakor pa nemške, ker nemškega otroka ves čas moti domače narečje, slovenski otrok pa se začne v šoli neposredno učiti nemškega pismenega jezika, ali kakor bi dopisnik rekel, „novonemščine“. — Druga stvar je govorjenje o „miroljubnem“, „nemškoprijaznem“ slovenskem prebivalstvu. Miroljuben je vsak pameten človek, in ravno sedanja vojska nam je pokazala, kam vodi nemir, zdražba, prepri in nasilnost. Tudi je samo zahteva krščanske in splošnočloveške ljubezni, da smo proti drugače govorečim, torej tudi proti Nemcem prijazni. To bi ne bilo nič posebnega. Toda nemški dopisnik pa menda razume pod „miroljuben“ — mir pokopališča, pasjo ponižnost in suženjsko hlapčevstvo. Tako miroljubnost, ki deli ljudi na svetu v gospode, ki samo komandirajo, in v hlapce, ki samo ubogajo, prosti in svobodni človek seveda zavrača. Tudi „Deutschfreundlichkeit“ v obliki zaničevanja in poniževanja samega sebe in svojega jezika zaveden Slovenec ne pozna. Tudi deklaracija hoče miru in sprave z Nemci in vsemi narodi in državami, a ne miru hlapčevstva, temveč enakopravnosti, pravice in svobode.

Naše žrtve.

Slov. Plajberk. Dne 23. prosinca je padel pri navalu na Lahe na gori Pertika Matevž Ogris. Vojni kurat je pisal 4. svečana o njem sledeče: „Slava spominu na hrabrega Korošca, ki je za cesarja in domovino tako silno veliko storil in na katerega more domovina biti ponosna, ker med vsemi hrabrimi je bil eden izmed najboljših. Bog tolaži njegove sorodnike! N. p. v m.“ Nemški kurat tako piše, potem pač v resnici smemo biti ponosni na svoje junake. Zvestoba in hrabrost

česar nastanejo gola mesta na koži, katera so začetkoma majhna, potem pa se vedno bolj razširijo. Ta gola mesta se z luskinami pokrijejo. Ker ta gola mesta močno srbijo, drgajo se živali ob jasli, pregraje, sploh kjer se morejo. Koža se vsled tega rani in napravijo se kraste, ki žival močno srbijo. Ker je bolezen nalezljiva, se zelo hitro po celem telesu razširja, tako da je včasih vsa koža s krastami pokrita. Bolezen je zelo neprijetna in trdovratna, napada vso živino, drugače pa ni nevarna. Pri vsakem najmanjšem pojavu se mora takoj zdraviti, da se bolezen preveč ne razširi.

Vzrok: Bolezen povzroča mala živalica, ki se imenuje grinja. Ta se zarije v kožo in žival vedno močno grize. Bolezen je nalezljiva in se prenaša od ene na drugo žival, zlasti na paši, s krtačami pri snaženju, pri konjih z odejami, potom okuženih hlevov itd. Grinja je zelo trdovratna in neobčutljiva. Kraste je treba izpirati s toplo vodo, kateri je pridejati nekoliko kreolina (na liter vode eno žlico) in namazati bolne dele z mazilom (žavbo), ki se dobi v lekarni ter se imenuje latinsko „fructus juniper tot“. V petih dneh je treba život živali s toplo vodo izmiti in ko se je posušil, zopet namazati. Ker je bolezen nalezljiva, je treba tudi zdrave konje dvakrat v tednu s kreolinovo vodo umiti.

Ta spis bo dobro služil vsem konjerejem, posebno tistim, ki imajo to nadlogo že v hlevu, kakor pisec teh vrst. Kmalu se bo reklo: vojaških konj nas Bog varuj!

Kdo odira? Neki kmet je zaklal kravo in je kožo, težko 42 kg, moral prodati za 97 K K 50 v. Ob enem pa je kupil 1 kg podplatov, za kar je moral plačati — 127 K. — Brez komentarja!

Za dekleta in žene.

Slovenskim ženam in dekletom.

Prejeli smo v objavo sledeče pismo:

Naši možje in fanti so na bojišču, da branijo domovino. Tri in pol leta skrbimo in se pehamo doma žene in dekleta, da ohranimo in obvarujemo hišo in dom; skrbeti hočemo, da naši ljubi ne bodo potrli hodili okrog hiš, ko se bodo povrnili z bojišč, in da ne bodo govorili: „Branili smo domovino in dom, sedaj pa smo doživeli še slabše čase kakor med vojsko.“ Slovenske žene in dekleta smo med vojsko trdo delale in se trudile, več kakor bi bil mogel prej kdo prisoditi ženskim rokam. Skrb nas pa navdaja, ali po tej strašni vojski ne pridejo še hujši časi. Saj vidimo že med vojsko, da je vlada ravno Slovincem naložila najtežjo butaro.

Na Koroškem gospodarijo v deželi Nemci. Kamor človek pogleda, povsod vidi na boljših in važnih mestih Nemca, tudi na slovenskih tleh. Greš na sodnijo, davkarijo, na okrajno glavarstvo, na železnico, greš v katerikoli urad, povsod vidiš Nemca, ki nam je nasproten. Celo deželno gospodarstvo imajo v rokah Nemci, Slovinci ne pustijo nobenega blizu, vrh tega nas pa še zasmehujejo. Tujci vodijo nam gospodarstvo v deželi in državi. Povsod smo zapostavljeni, povsod brez pravice, povsod zaničevani. Ali naj ostane tudi po vojski tako? Nikdar!

Toda Nemci se branijo in ne bodo pripustili, da bi bili mi gospodarji na naših tleh, ako se mi sami ne bomo postavili in si izvojskovali pravice. Ves svet sedaj govori in piše o tem, da ima vsak narod pravico, da sam odloča, kaj se naj po tej vojski zgodi z njim. Vsak narod naj sam odloči, ali hoče biti na svoji zemlji svoj gospodar, ali si hoče izvoliti svojo vlado, svoje domače uradnike, skratka ali hoče svojo državo, ali pa je raje še zanaprej podložen drugim narodom, tujcem. Nemci in Mažari seveda o tem nočejo nič slišati, ker bi oni s tem ravnotoliko izgubili, kakor bi vsi drugi avstro-ogrski narodi pridobili. Tudi narodni prepir bi prenehal, ker bi imel vsak narod svoje pravice; ne bilo bi treba braniti se nam, kakor se moramo sedaj Slovenci braniti in boriti za pravice, za kruh proti Nemcem. Vsakemu svojo! Nemcu, kar mu gre in Slovincem, kar nam gre, pa bo mir.

To hočejo za nas Slovence doseči naši poslanci na Dunaju. Zato so dne 30. majnika 1917 zahtevali v svoji izjavi (deklaraciji) **samostojno državo za vse Slovence in druge Jugoslovane v Avstro-ogrski monarhiji pod vlado našega cesarja Karla I.** Vsi ostanemo Avstriji zvesti, zvesti našemu presvitemu cesarju, samo da bomo imeli v okviru Avstrije popolnoma samostojno državo, v kateri bomo sami gospodarili, neodvisno od Nemcev. Ljudstvo bo volilo svojo vlado in naši sinovi bodo upravljali državne in deželne posle. Nemci se kajpak trudijo, da bi se ta naša zahteva ne izpolnila in spravljajo med ljudi različne laži, da bi jih zmešali. Ne bojmo se! Mi vemo, da bomo to dosegli, če le ljudstvo

to hoče. Po drugih deželah so se Slovenci in Slovenke že izrekli za to jugoslovansko državo, na Koroškem tudi že do 1000 moških na občnem zboru političnega društva v Celovcu 24. januarja 1918.

Tudi žene in dekleta jim moramo slediti! Vse slovenske žene in dekleta se izrecimo za jugoslovansko državo pod našim cesarjem in podpisimo to. Tako pokažemo tudi, da soglašamo s slovenskimi poslanci, ki zahtevajo, da se mir takoj sklene.

Slovenske žene in dekleta, pomagajmo s tem priboriti našim vojakom, ko se vrnejo z bojišč, lepše življenje, lepšo bodočnost!

Koroške Slovenke! Še počiva delo na polju, ko prihaja vigred; kakor se vidi, bomo zopet morale same voditi gospodarstvo in gospodinstvo in s tem bo na naše ženske rame naloženega mnogo dela. Pokažimo, da nočemo, da bi bilo vse zastoj. Kranjice sedanjí čas pridno obračamo na to, da damo svetu videti, kaj so naše srčne želje, izražene tudi v imenu naših mož in fantov na raznih bojiščih, katerih kri ne sme teči zastoj. Podpisujemo deklaracijo z dne 30. maja 1917 in s tem pokazujemo vsem nasprotnikom, kako prazne so njih nade, da bi nas uničili. Postavljanje naših dragih v prve bojne vrste, doma pa zatiranje in ječe za Slovence, to nam je vsem odprlo oči. Vemo, za kaj gre. Zato le krepko združeni pod habsburško dinastijo smemo upati na boljše čase. Čast vrlim Kotmirčankam, katere so se že zglašile! Le tako naprej do vsake vasi.

Zakaj bi jaz se s tujcem vezal,
da on bi meni kruha rezal?
Sam bodem gospodar postal,
lahko še drugim kruha dal. *Gorenjka.*

Domači zdravnik.

Kaj storimo zoper bolečine?

Mnogi ljudje morajo po cele ure prestati hude bolečine, dokler ne pride zdravnik, ki je včasih po cele ure oddaljen. Drugi zopet se ne morejo odločiti, da bi šli k zdravniku, če jih trga po udih ali jih živci bolijo, ampak čakajo, da bodo bolečine same prešle. Sledeče domače zdravljenje pomaga.

Suha vročina. Bolne živali se po nagonu vlegajo na solnce. Zlasti pri živčnih bolečinah so solnčni žarki izvrstno zdravilo. Dobro vpliva tudi od peči ali velike svetilke prihajajoča toplota. Pri zobobolu drži obolelo lice, tenko pokrito z žepnim robcem, ob toplo peč. Pri trganju ali ishias lahko pokriješ boleči del z večkrat zloženo brisačo in potem potegneš previdno preko z vročim likalnikom. Če te boli trebuh ali čutiš revmatizem v sklepih, če te bolijo živci, boš s pridom porabil: steklenice z vročo vodo, vroče kamenje, da se pa ne opečeš, zavij to v volneno ruto (nogavico).

Vroči obkladki. Za to potrebuješ vročo vodo, tako vročo, da jo preneseš, in čist robec ali bate. To pomočiš v vročo vodo in položiš na boleče mesto. Vroč obkladek vodi kri h koži in zmanjša občutljivost, torej lajša bolečine. Ugodno ne učinkuje samo pri lahkejših ranitvah, ampak še zlasti pri izpahnjenu, izvinjenju in obtiskih ter želodčnih krčih in koliki.

Vroče vmivanje še bolj učinkuje. Goba se pomoči v zelo vročo vodo, iztisne in nalahno briše preko bolečega mesta. Tako se prenese lahko visoka vročina; čim večja je pa vročina, tem boljši je uspeh. Seveda je treba gobo, ki se shladi, vedno zopet pomočiti v vročo vodo. To pomaga zlasti za živčne bolečine, ishias (bolečine v stegnu) in če ti sedi bolečina v rami (Hexenschuß).

Vroč kopelj za noge. Počasi prilivaš vročo vodo in tako zvišaš temperaturo tako visoko, kakor jo preneseš. Voda mora pa segati precej visoko. Izvrstno učinkuje, če te hudo boli glava ali zob, če te trga po ušesih, če so se ti vnele oči, če krvaviš iz nosa.

Moker obkladek. Na boleči del oviješ moker robec, nato poiščeš nepremočljivo blago in črez na debelo flanel ali volno. Obkladek se hitro segreje in dolgo obdrži temperaturo (toploto). Zelo pomaga, če te boli grlo ali se ti je vnelo.

To so sredstva, ki so vsakemu na razpolago in brez stroškov. Pri bolečinah prav izvrstno pomagajo. Čim prej jih uporabiš, tem hitreje in bolj pomagajo.

Za kratek čas.

Rešitev zadnje računske naloge: 36 ovac.

Računska naloga. Jata ptic prileti na gručo dreves; če se vsede vsaka ptica na eno drevo, za eno ptico ni drevesa, če pa sedeta po dve ptici na eno drevo, ostane eno drevo prazno. Koliko je torej ptic in koliko dreves?

Kapitan je pregledoval krov ladje; zapazil je dečka in ga vprašal: „Kaj delaš tukaj?“ — „Nič, gospod,“ odgovori ta. — „In kaj dela Tom?“ — „Meni pomaga.“

Trgovec je često nadlegoval nekega gospoda, naj mu plača svoj dolg. „Ne bodite tako vsiljivi, saj vam ne bom nikamor ušel.“ — „Tega si tudi ne mislim,“ odvrne trgovec, „ali jaz grem stran.“

Gospod je dal sezidati veliko hišo in je bil zdaj v zadregi, kam z grobljo in raznimi odpadki. Njegov upravnik mu svetuje, naj da izkopati veliko jamo in zagrebsti vse skupaj vanjo. „In kaj naj storim z zemljo, ki jo bom izkopal iz jame?“ vpraša gospod smehljaje. Upravnik pa odgovori zelo resno: „Izkoplajte toliko večjo jamo, da zagrebete tudi to prst vanjo.“

Nek Nizozemec je pripovedoval o svoji čudoviti rešitvi na morju. Pravil je, da se je prevrnil čoln, vseh trinajst njegovih tovarišev je utonilo, a on edini se je rešil. „In kako ste vi odšli tej nesreči?“ — „Jaz nisem bil v čolnu,“ odgovori Holanec mirno.

Pri bolečinah v želodcu in trebuhu odpravi par kapljic Fellerjevega bolečine odpravljajočega rastlinsko-esenčnega fluida z zn. „Elsa“-fluid, vzeti na sladkorju, večinoma takoj bolečine. To priznana domače sredstvo, ki pri raznih prilikah dobro služi, naj bi bilo vedno v zalogi, kar je prav lahko, ker stane 12 steklenic franko le 14 K 32 h. Pri zamašenju, počasnosti črevesja in težavah prebave vzame naj se Fellerjeve milo odvajajoče želodec okrepčujoče Rhabarbara-kroglice z zn. „Elsa“-kroglice. Znanе so že 20 let sem kot neškodljivo, milo odvajajoče sredstvo, ne dovedejo do navade in se tudi od žen in otrok rade vzamejo. 6 škatljic stane franko 7 K 37 h, 12 škatljic franko 13 K 47 h. Oba domača sredstva, „Elsa“-fluid in „Elsa“-kroglice naroči se edino pristna od lekarnarja E. V. Feller, Stubica, Elsa-trg št. 67 (Hrvaško). Mnogo čez 100.000 zahvalnih pisem. Veliko število pristašev pridobili so si tudi ostali preparati, od katerih hočemo v korist naših čitateljev še sledeče omeniti: Fellerjev Mentholni črtnik zoper migreno, 1 karton 1 krono. Fellerjevo zanesljivo učinkujoče sredstvo zoper kurja očesa „Elsa“-turistovski flajšter v kartonih po 1 in 2 kroni. „Elsa“-turistovska tinktura 1 steklenica 2 kroni. (fa)

Raznoterosti.

Letno poročilo cesarjeviča Rudolfa bolnišnice Usmiljenih bratov, tačas rezervne bolnišnice društva Rdečega križa v Št. Vidu ob Glini, za leto 1917, je pred kratkim izšlo. Posnamemo iz njega sledeče podatki: Koncem leta 1916. je ostalo 160 bolnikov, tekoma leta 1917. je bilo 1759 sprejetih, ozdravljenih je bilo 1162 ali 60,5 odstotkov, zboljšanih 522 ali 27,2 odstotkov, neozdravljenih 20 ali 1,5 odstotkov, umrlo jih je 25 ali 1,3 odstotkov, za leto 1918 jih je 190 ali 10,3 odstotkov v oskrbovanju ostalo. Glede vere je bilo 1355 rimsko-katolikov, 76 grško-katolikov, 153 grško-orientalcev, 30 luterancev-reform., 39 protestantov (avgšburške in helvetske veroizpovedi), 72 mohamedancev, 32 izraelcev, 1 staroverec in 1 brez vere. Število oskrbovalnih dni vseh bolnikov je znašalo 57.776; na vsakega bolnika je prišlo 30,1 dni, povprečno je bilo vsak dan 158 bolnikov v oskrbovanju. Proti prejšnjemu letu je bilo 242 oseb več sprejetih, 207 več odpuščenih in se je torej zvišalo število oskrbovalnih dni za 499. S številom 1759 bolnikov je zavod dosegel vrhunec sprejetih oseb, a tudi v drugem oziru je bilo preteklo leto posebnega pomena za bolnico. Dne 16. novembra 1917. l. je zapustil po skoro dveletnem delovanju bolnico primarij in vodja kirurški oddelka, gospod c. in kr. nadzdravnik dr. Rudolf Grillitsch; tudi njegov naslednik gospod c. kr. črnovojniški nadzdravnik dr. Josip Sperl je že 29. grudnia l. 1917. bolnico zapustil in prepustil vodstvo tega oddelka gospodu c. in kr. nadzdravniku v rez. dr. Ludoviku Derschmidt. Vodstvo medicinskega oddelka je imel, kakor že celo vrsto let od ustanovitve naprej, g. c. kr. okrajni nadzdravnik dr. Aloizij Widmann. Po različnih deželah so se bolniki sledeče razdelili: Argentinijska (laški ujetnik) 1, Bavarsko 2, Češko 227, Bosna 171, Braniborsko 2, Bukovina 13, Dalmacija 14, Gališko 140, Hercegovina 53, Istria 35, Laško 11, Koroško 389, Kranjsko 35, Hrvaško 28, Primorsko 26, Moravsko 72, Nižje Avstrijsko 68, Gorenje Avstrijsko 33, Porensko 2, Rusko 4, Saško 3, Solnograško 9, Šlezko avstrijsko 9, Šlezko prusko 4, Srbija 1, Sicilija 2, Slavonsko 20, Štajersko 125, Tirolsko 9, Ogrsko 248, Vestfalsko 1, Virtembersko 1 in iz neznanega kraja 1. — Po različnih stanovih in obrtih so se pa bolniki sledeče razdelili: poslanca 2, užitkarji 3, železniški uslužbenci 3, železniški nadzornik 1, zasebna uradnika 2, sluga 1, tovarniški delavci 7, finančni nadpaznik 1, občinska reveža 2, obrtniki 3, posestniki in njihovi sinovi 13, rokodelci 3, pastir 1, drvarji 7, kočarji in njihovi sinovi 5, otroci 5, hlapci 79, ujetniki 18, voznika 2, učitelj 1, vajenci 3, mornarja 2, cerkovnik 1, c. in kr. vojaštvo 1477, vojaški in črnovojniški delavci 49, častniki 7, redovniki in duhovniki 12,

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu.

Delniška glavnica: K 10.000.000.

Rezervni zaklad: K 1.500.000.

Prodaja srečke razredne loterije.

Kolodvorska ulica št. 27.

Centrala v Ljubljani.

Podružnice: Celje, Gorica, Sarajevo, Split, Trst.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun.
Nakup in prodaja vrednostnih papirjev vseh vrst.
Srečke na obroke,
promese k vsem žrebanjem.

najemnik 1, zasebnika 2, dohodninarja 2, žagar 1, učenci 35, dninarji 6 in oskrbnika 2. Glede operacij naj omenimo, da se jih je tekom celega leta 224 izvršilo, od teh bolnikov je bilo 217 ozdravljenih, 6 zboljšanih in samo 1 je umrl, gotovo krasen uspeh zdravniške pomoči na zavodu; za omamljenje se je rabilo: Billroth-narkoza 60krat, Ether-narkoza 25, Kelen-narkoza 84krat in Schleihova injekcija 31krat. Konečno prosi vodstvo bolnišnice vse zasebne bolnike, oziroma njihove sorodnike in delodajalce, da se zaradi pomanjkanja prostora ustmeno ali pismeno prej zglase, če jih je mogoče sprejeti ali ne, predno se podajo ali pripeljejo v bolnišnico.

Pojasnilo.

G. učitelj Wiegele iz Velikovca je v „Odpriem pismu“, objavljenem v „Freie Stimmen“ št. 25 in v „Bauernzeitung“ št. 5 t. l. označil mehanika Arnos, ki je bil obsojen zaradi nenravnosti, za „prisrčnega prijatelja“ tukajšnje duhovščine. Z ozirom na to se mu je dne 5. t. m. v osebnem razgovoru pojasnilo, da o kakem prijateljstvu ne more biti govora; saj je ravno podpisani kanonik svoj čas opozoril orožništvo na tega človeka in podpisani dekan dal od vladnega strokovnjaka ceniti delo, za katero je tirjal Arnos previsoko plačilo. Da se nam je prilizoval, je res, a če politična oblast, ki ga je zaslišala, ni našla nič nevarnega na njem, in ga je tukajšnja napredna občina sprejela in imela skozi več mesecev v službi pri električni centrali, ga tudi mi nismo mogli kratkoma odsloviti, ko je lažil za nami. G. Wiegele je sicer dne 5. t. m. priznal, da se je v svoji sodbi prenačil, a je s pismom z dne 7. t. m. sporočil, da „ni voljen podati kakoršnekoli izjave“, nakar je bil zgoraj omenjenima listoma vposlan popravek po št. 19. Sedaj pa popravlja g. Wiegele v svojem „odgovoru“ v „Fr. Stimmen“ storjeno nam krivico s tem, da nam zopet predbaciva „prijatelj-sko“ občevarje z omenjenim Arnosom. Sodbo o tem postopanju g. učitelja prepuščamo z mirnim srcem javnosti; čudimo se le, da „nežnočutni“ g. Wiegele ne prime občinskega urada, ki je vendar v prvi vrsti poklican paziti na javno življenje v občini, zlasti še na moralnost svojih uslužbencev. — S tem pojasnilom je za nas ta zadeva končana in na morebitne zopetne očitke ne bomo reagirali. Sapienti sat!

V Velikovcu, dne 25. svečana 1918.

Za velikovško duhovščino:

Sim. Čemer
dekan.

Ivan Žel
kanonik.

Darovi.

Za revne slovenske visokošolce so darovali: mil. g. prost in dekan Matija Randl v Dobrlivasi 20.—K, preč. g. kaplan Franc Krašna 5.—K, hranilnica in posojilnica v Sinčivasi 30.—K. Bog plačaj!

Dobrlivas. Za sklad, s katerim se bo po končani vojski zopet sezidala od sovražnika porušena cerkev na sv. Višarjah, so v naši fari še nadalje darovali: Anton Vastl K 30.—, Marija Vastl K 10.—, Lipic Marija K 6.—, Ror-meister Ana K 10.—, Gojer Ludovik K 2.—, Lorenc Vrelih K 10.—, Šac Janez K 2.—, Helena Cunder K 4.—, Vogel Rozalija K 8.—, Marija Komar K 20.—, Martin Greif K 4.—, Marija Cidej K 20.—, Terezija Varh K 2.—, Kristina Seger K 5.—, Regina Murer K 5.—, Neža Temel K 1.—, Roza Harih K 1.—, Kogelnik Helena K 2.—, Uršula Grobelnik K 2.—, Marija Ujc K 10.—, Urh Markec K 5.—, Sinčnik Anton K 25.—, Starmuš Jožef K 25.—, Blaž Volavčnik K 20.—, Marija Toplič K 20.—, Neža Sekol K 10.—, Katarina Sekol K 5.—, Stein Helena K 4.—, Lucija Lužnik K 2.—, Mohar Marija K 2.—, Huter Marija K 1.—, Lenart Kolir K 20.—, Ogris Marija K 4.—, Kühling Uršula K 10.—, Marija Carf K 4.—, Mišic Marija K 10.—, Skupaj K 311.—; z zadnjim izkazom vred K 524.—. Bog plačaj vsem blagim darovalcem! Darovi se bodo poslali na škofijstvo.
Proštijško-župnijski urad Dobrlivas.

Zahvala.

Za vse dokaze sožalja ob bridki izgubi moje ljube, dobre matere

Marije Huderz

za veliko ndeležbo pri pogrebu se vsem prav toplo zahvaljujem.

Dražaves pri Grabštanju,
dne 25. februarja 1918.

Štefan Huderz
župan.

Lastnik in izdajatelj: **Gregor Einspieler**, prošt v Tinjah.

Odgovorni urednik: **Otmár Mihálek**.

Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu. Telefon 179.

Žveplo za sode

1 kg po 36 kron, razpošilja po poštne povzetju **A. F. Krepek**, Maribor ob Dravi, Bismarckstraße 19.

Nadomestilo za lug

prav pripravno za pranje in snaženje, tudi za kuhanje mila; **prašek za pranje**, vsako množino, priporoča trgovina za milo **Fr. Siebert**, Celovec, Stauderhaus. Razpošilja se na zunaj.

Kislo vodo

in

belo in rdeče

razpošilja **A. Oset**, p. **Guštanj**.

Paramente

kakor mašna oblačila, pluviala, vela, plaščke za ministrante, cerkveno perilo, birete, kolarje, šmizete, kelihe, ciborije, monstrance, zvončke itd., križe, sohe v bogati izbiri po nizkih cenah ima v zalogi **oddelek za paramente Jožefovega društva v Celovcu**.

Framydol je sredstvo za pomlajenje las, kirdeče, svetle in sive lase in brade za trajno temno barva. 1 steklenica s poštno vred **K 270**.

Rydyol je rožnata voda, ki pordeči blede lase. Učinek je čudovit. 1 steklenica s poštno vred **K 245**. — Povzetje 55 h več. — Naslov za naročila:

Jan. Grollich, drožerija pri angelu, Brno 638, Morava.

Žganje vseh vrst
steklenice od piva in
suho sadje kisle vode
sveža jabolka
sode in
strd (med)

kupi **A. Oset**, p. **Guštanj**.

Traki za čevlje

iz celuloze, 100 cm dolgi, okrogli, črni, neraztrgljivi. Cena na debelo 144 kosov
18 kron.

Polpodplati.

Elastični polpodplati, na nepremočljivi podlagi montirane palčice iz bukovega lesa, lahki, tihi pri hoji in vpogljivi, najboljše nadomestilo za usnje, za vse velikosti čevljev, za par **2 K 50 vin**.

Usnjati polpodplati iz sestavljenih močnih delov usnja na nepremočljivi podlagi pritrjeni, za ženski par **K 3.50**, za moški **K 4.50**, močnejše vrste za ženske **K 4.50**, za moške **K 5.50**. Varovalci podplatov, prima, močni, usnjeni kosi, v zavojih po 16 kosov, z žebli, za otroke **K 1.30**, za ženske **K 1.80**, za moške **K 2.50**. Visoki podpetniki za par **K 1.—** do **K 2.50**. Preprodajalec, zavodi, čevljarji dobijo popust. Poštne pošiljkatve po povzetju.

Jakob König, Dunaj, III.,
Blütengasse 9.

Postni pastirski list

prevzvišenega gospoda **knezoškofa krškega**

s postnim redom za **Krško škofija** za l. 1918

se dobi v

tiskarni Družbe sv. Mohorja.

Cena 20 vinarjev.

500 kron

Vam plačam, če moj pokončevavec korenin „**Bla-Balsam**“ ne odstrani Vaših **kurjih ošes**, bradavic in trde kože v treh dneh brez bolečin. Cena lončku z zajamčujočim pismom **K 275**, 3 lončki **K 5.50**, 6 lončkov **K 8.50**. — Na stotine zahvalnih in priznanih pisem. — **Kemény, Kaschau** (Kassa) 1, pošt. predal 12/597 (Ogrsko).

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu

Pavličeva
ulica
št. 7.

uraduje vsak dan, izvzemši nedelje in
praznike, od 10. do 12. ure dopoldne.

Varno naložen denar; najugodnejši kredit za posestnike.

Pavličeva
ulica
št. 7.